

Redaktör: Marie Sundberg debatt@di.se Telefon 08-573 650 98

För att komma till rätta med de höga elpriserna måste efterfrågan dämpas genom energieffektivisering och hög elproduktion. Vildsinta förslag om en återgång till planhushållning, reglerade priser, takpriser eller sänkt elskatt är varken bra eller konstruktivt. I stället måste konsumenternas möjligheter att anpassa sig efter marknaden öka, skriver **Mikael Odenberg**, Svenska kraftnät.

Manipulera inte elpriset – hjälp konsumenterna att anpassa sig

Alltjämt är en tredjedel av den svenska kärnkraften avställd på grund av försenade uppgraderingar och underhållsåtgärder. Kärnkraftsägarna skäms och det hela hade kunnat passera obemärkt om det inte hade varit för det fortsatta kalla vådret.

Men lägre utbud och större efterfrågan får samma resultat på elmarknaden som på alla andra fungerande marknader – högre priser.

Dessa högre priser skapar givetvis problem för elkunderna. För svenska elintensiva basindustrier kommer höga elpriser särdeles olyckligt när den globala lågkonjunkturen samtidigt pressar världsmarknadspriser och vinstmarginaler. Och villakunder har fått problem med att betala räkningarna för sina eluppvärmda hus.

Trots detta är det förvånansvärt få som diskuterar prisproblemets fundamenta: hur vi kan dämpa efterfrågan genom effektiviseringsåtgärder och hur vi bäst bör säkerställa en hög elproduktion. I stället kastar sig alla

Mikael Odenberg
generaldirektör,
Svenska kraftnät

"Fri prisbildning är en av hörnstenarna på en väl fungerande marknad."

över elmarknaden och lanserar mer eller mindre vildsinta idéer om hur prisbildningen på denna ska förändras. Det är varken bra eller konstruktivt.

Kärnan i alla dessa utspel är dessutom att försöka hindra prissignalerna från att nå fram till marknadens aktörer.

► Företrädare för basindustrin har tidigare i vinter ropat på en återgång till planhushållning på energi.

► Elhandlare har krävt reglerade priser.

► I fredags begärde Metallordföranden Stefan Löfven ett pristak på den nordiska elbörsen (DI Debatt 5/3).

► Villaägarna vill i stället eliminera efterfrågeöverskottets prissignaler till konsumenterna genom att riksdagen beslutar att sänka elskatten (DI Debatt 4/3).

Villaägarna och Telge Energi föreslog att effektreserven ska användas för att förhindra höga elpriser. Det handlar om den kraft som Svenska kraftnät upphandlar för att möta situationer då ingen annan kraft finns att tillgå på elmarknaden.

Det är en bra idé men den är inte mer originell än att den i huvudsak redan

överensstämmer med verkligheten. I princip är det så som effektreserven fungerar. I situationer när ingen kraft finns att handla på elbörsen, och risken för en black-out därmed är överhängande, skjuter Svenska kraftnät, statens myndighet för den svenska elberedskapen, till den effektreserv på maximalt 2 000 megawatt som vi har upphandlat.

Priset för effektreserven är neutralt och styrs av det senaste budet som ställts på elbörsen. Eventuella vinster som uppkommer genom handeln med effektreserven slussas tillbaka till den elbransch, inklusive Telge Energi, som enligt lag har varit med om att finansiera reserven.

Effektreserven kan därmed sägas ha en prisdämpande effekt i situationer med extremt höga elpriser.

Nu var det emellertid inte bara en prisdämpande effekt som Villaägarna och Telge Energi ville att effektreserven ska ha, utan även en pris-sänkande effekt. Hur det ska fungera på en marknad med fri prisbildning förklarades inte i artikeln.

I praktiken innebär det dock ett stort takpris.

Återigen finns det därför anledning att betona att en av hörnstenarna för en väl fungerande marknad är fri prisbildning. Det underlättas inte om staten använder Svenska kraftnät för att manipulera prisbildningen.

Det må vara att det finns de inom elbranschen som längtar tillbaka till tiden före avregleringen, när elpriset sattes efter sammanträden och inte genom prisbildning på en öppen elbör. Men låt oss då föra en diskussion om det långsiktiga värdet av att ha en avreglerad elmarknad. I stället för att föreslå takpriser och statliga interventioner.

Man kan inte ha en elmarknad för låga elpriser och en annan för höga elpriser och man kan inte ha en för milda vintrar och en annan för kalla.

I stället för att söka efter en ordning som reducerar betydelsen av marknadens prissignaler borde vi diskutera hur vi kan etablera mätmetoder och avtalsformer som ökar konsumenternas möjlighet att anpassa sig efter dem.

DAGENS CITAT

"Politik är att vilja, sade Olof Palme. Change, översatte Barack Obama."

Pär Nuder, S-debattör och tidigare finansminister, i Aktuellt i politiken.

BREV

Elkunder luras att betala för förlustspekulation

Elmarknaden befinner sig delvis i samma typ av kris om finansmarknaderna har gått igenom sedan hösten 2008.

Riskena i elpriset är historiskt höga. Allt började den 17 december med ett spotpris på historiskt höga 2,61 kronor per kilowattimme i genomsnitt över dygnet och med pristoppar vissa timmar upp mot 15 kronor per kWh. Sedan dess har ytterligare några dagar haft liknande extrema priser.

Det finns sannolikt elföretag vars årsresultat har spelats bort på dåliga och riskfyllda affärer. De kan falla för lockelsen att försöka rädda sitt eget och företagets skinn genom att föra kostnader vidare till slutkunderna, speciellt som elfärför ofta är komplexa och svåra att genomlysas. Det kan röra sig om kostnader, som

enligt avtalet ska absorberas inom elförsäljningsbolaget.

Elföretagens kunskapsövertag gentemot slutkunden gör diskussionen om dessa kostnaders slutdestination enkel för elföretagen.

Rådet till industrier, offentliga och kommersiella organisationer är att nu – mer än någonsin – dubbelkontrollera alla elfakturer mot de avtal som är tecknade.

Det står stora pengar och intressen på spel. Var vaksam på nya kostnadsposter och framför allt, kontrollera eventuella spotprisavtal mot de priser som är noterade på börsen och om formeln för beräkning av det rörliga priset har förändrats sista tiden.

MAGNUS KJELLIN
elinköpspecialist

Satsa på tillväxtregionerna

Infrastrukturen i Stockholm och Göteborg har under lång tid försumrats. Det har inte minst de senaste tidens kaos i trafiken visat.

Nu har båda regionerna kraftsamlat för att skapa ökat ekonomiskt utrymme genom omfattande regional medfinansiering av investeringar i transportsystemet. Det är en tydlig signal om hur viktig infrastrukturen i storstäderna är. Stockholm och Göteborg är Sveriges stora tillväxtmotorer.

Västsvetige är Sveriges starkaste industriregion med över en fjärdedel av alla investeringar i tillverkningsindustrin. 65 procent av alla containrar som skeppas från Sverige går via Göteborgs hamn.

Stockholm-Uppsala är Sveriges enskilt starkaste region och står för en tredjedel av landets samlade tillväxt. Stockholm-Uppsala har en stark utveckling av tjänstesektorn med ett av världens största kluster för internet, tele och kommunikation och ett av Europas största biotvetenskapliga kluster.

Stockholm och Göteborg har i dag stora kapacitetsproblem i väg- och järnvägsnätet. Trängseln i trafiken är omfattande och det är ett problem som ökar för varje år som går.

I Stockholm tvingas trafiken mellan norr och söder rakt igenom den medeltida stads kärnan. Järnvägssystemet är underdimensionerat vilket får konsekvenser för möjligheten att hålla tågtiderna även i andra delar av landet. Essingeleden är dimensionerad för

Peter Egardt
vd, Stockholms
handelskam-
mare

Johan Trouvé
vd, Västsvenska
industri- och
handelskam-
maren

70 000 fordon per dygn och har i dag 170 000. Om inte Förbifart Stockholm byggs kommer Essingeleden att ha 200 000 fordon per dygn om 20 år, vilket innebär stillastående trafik större delen av dygnet.

De senaste 35 åren har trafiken på infartslederna i Göteborg nästan tredubblats. Under denna period har det inte byggts någon ny central förbindelse över Göta älv. Järnvägen ut till Nordens överlägset viktigaste hamn har allvarliga kapacitetsproblem och är mycket sårbar för störningar.

Att det ekonomiskt går bra för Stockholm är bra såväl för Göteborgsregionen som för alla regioner i Sverige. Stockholm är den region som köper mest av de västsvenska företagen. Ju bättre det går för de västsvenska företagens kunder desto mer kan de sälja och därmed bidra till ökad tillväxt och välfärd.

Att transportererna för Sveriges industri fungerar in och ut ur landet är en nödvändighet. Därför är investeringar i Göteborgsregionen bra för hela landets tillväxt.

Att utvecklingen av Stockholms- och Göteborgsregionens infrastruktur har gått i stå skadar tillväxten.

Nu ligger äntligen ett förslag på relativt omfattande satsningar i båda regionerna på regeringens bord. Vi sätter vårt hopp till regeringens avgörande beslut om infrastrukturen i mars. Våga satsa på Sveriges tillväxtregioner för landets väl.